

Betreft : Verslag buurtsessie 3 Bergweg – Heer Bokelweg

Locatie : Microsoft Teams-vergadering

Datum : Donderdag 3 juni 2021

Tijd : 19:30-21:15 uur

Aanwezigen : Bewoners en ondernemers  
Wijkraden  
Michel de la Vieter – projectleider (gemeente Rotterdam)  
Mascha Onderwater – landschapsarchitect (De Urbanisten)  
Marjolein van Eig – architect (BureauVanEig)  
Marjolein Smits van Oyen – commercieel Asset Manager (Dudok Groep)  
Josje van Es – gespreksleider (gemeente Rotterdam)  
Okach Bouchtaoui – wijkmanager (gemeente Rotterdam)

- 1 Opening en mededelingen  
Welkom bij deze buurtsessie over het Hofbogenpark tussen de Bergweg en Heer Bokelweg, het is de derde van in totaal vier sessies. Vandaag gaat het in het bijzonder om de buurtperrons, de opgangen en de veranderingen voor omwonenden. Het doel van de buurtsessies is om ideeën en meningen op te halen bij de omwonenden en ondernemers van de Hofbogen.
- 2 Presentatie hoofdlijnen schetsontwerp en buurtperrons (Mascha Onderwater)  
De hoofdlijnen van het schetsontwerp worden toegelicht. Het volledige schetsontwerp is te bekijken via [www.rotterdam.nl/hofbogenpark](http://www.rotterdam.nl/hofbogenpark).

Buurtperrons zijn plekken langs het wandelpad waar je elkaar kunt ontmoeten en een activiteit kunt doen. Dit kan sporten of spelen zijn maar bijvoorbeeld ook een expositie bekijken, tuinieren of werken. Bij ZOHO denken we voornamelijk aan studie- en werkplekken en bij het grotere perron bij het Ammersoosplein aan tuinieren of een schooltuin. Verderop naar het noorden liggen kleine perrons in het groen gelegen. Dit zijn kleine besloten plekken voor bijvoorbeeld kunst, een klein podium, een sporttoestel of (water)spel. Op een aantal perrons overwegen we een vorm van overkapping te maken. Uitgangspunt is om richting het zuiden reuring te geven en naar het noord meer rust te creëren. Via de tool Mentimeter wordt in beeld gebracht wat de buurt het meeste aanspreekt.

#### Mentimeter vragen (in [blauw](#) hoe vaak het antwoord is gekozen)

- Wat wilt u doen op buurtperron ZOHO?
  - A. Verblijven 4
  - B. Sporten 1
  - C. Werken/studeren 7
  - D. Tentoonstelling 1
  - E. Podium 5
  - F. Ontspanning 0
  - G. Iets anders 3

- Wat wilt u doen op buurtperron Ammersooiseplein?
  - Verblijven 2
  - Sporten 2
  - Werken/studeren 0
  - Pluktuin 6
  - Natuureducatie 2
  - Spelen 6
  - Iets anders 1
- Welke overkapping spreekt u aan?
  - Overdekte plek 1
  - Paviljoen 5
  - Begroeide pergola 8
  - Zonnescherm 0
  - Geen overkapping 6
- Wat wilt u doen op de kleine perrons Wateringhestraat?
  - Verblijven 14
  - Sporten 1
  - Werken/studeren 0
  - Tentoonstelling 1
  - Podium 0
  - Spelen 0
  - Iets anders 4
- Wat wilt u doen op de kleine perrons Heemsteestraat?
  - Verblijven 8
  - Sporten 2
  - Werken/studeren 0
  - Tentoonstelling 2
  - Podium 2
  - Spelen 1
  - Iets anders 5
- Waarvoor zou u het buurtperron het liefst willen gebruiken (kunnen dus andere activiteiten zijn dan hiervoor genoemd)?



- Heeft u interesse om bij te dragen aan het beheer van het buurtperron en/of de organisatie van activiteiten?
  - Ja 3 (*organiseren van (muziek)activiteiten; helpen onderhouden/tuinieren; tuinieren, onderhoud, kinderactiviteiten*)
  - Nee 6
  - Misschien 10

### Alternatieven voor activiteiten ('Iets anders') genoemd in chat

- Eigenlijk 'gewoon natuur' dus zo min mogelijk activiteiten.
- Ik zou een Museumplein wel leuk vinden. Iets laten zien van de historie.
- Alle 6 de opties
- Plek om even weg te zijn van de drukte op het maaiveld. Chillen dus!
- Combinatie Sporten en Spelen.
- Combinatie Spelen, Natuureducatie en Pluktuin
- Sporten en spelen = bewegen
- Waarom onderscheid maken tussen natuureducatie en pluktuin. Wellicht ook te combineren.
- Niet te veel tegelijk willen, de ruimte is beperkt.
- Ik zou het op ouderen en kinderen richten.
- Eigenlijk 'gewoon natuur' dus zo min mogelijk activiteiten. Ik sluit me hierbij aan. Het programma van de buurtperrons maken echt een heel druk kralensnoer van het dak. Waarom niet een wandelpad van A naar B? Waar het volgens mij vooral om gaat: de perceptie van het wandelen op een heel bijzondere plek. En dat met zo min mogelijk ruis en opsmuk. Dat is ook wat als beste werkt op het dak van het Hofplein. Leegte (*4 personen sluiten zich aan bij deze suggestie*)
- Hier weer een combinatie mogelijk. Deels pergola en deels overkapping?
- Plek om te mijmeren, genieten van groen en uitzicht. Even geen 'schermtijd'
- Focus op natuur / biodiversiteit / meer dan op de mens
- Man met Bril Koffie wil een koffie uitgiftepunt op het dak
- Goed idee.
- Er zijn al veel plekken voor "commercie" / horeca op het dak. Ik zou er geen voorstander van zijn dat er dan nog meer koffie-uitgiftepunten komen.
- Volgens mij gaat het inderdaad om die balans. Ik vond die gelaagdheid van druk naar rust wel mooi. Precies in die overgang kun je per deel variëren. Niets mis met commercie, maar zeker ook niets mis met rust (en experimenteer ruimte).

### Vragen over buurtperrons

- Is er met zoveel perrons nog ruimte voor groen?  
Sommige perrons bieden de ruimte om even van het wandelpad af te stappen en in het groen te verblijven. Op een kleiner perron bijvoorbeeld via een zitbankje of schaaftafel. En op een groter perron bijvoorbeeld onder een pergola of in een pluktuin. Perrons zijn niet per definitie verhard of niet groen.
- Hoe wordt voorkomen dat buurtperrons uiteindelijk terrassen worden van commerciële horeca?  
De eigenaar van het gebouw (Dudok Groep) heeft op drie plekken op het dak het recht om horeca (terras) te kunnen exploiteren. Het gaat om station Hofplein, station Bergweg en aan de noordzijde bij de A20/Gordelweg. Daarnaast zijn er eventueel ook nog mogelijkheden op de achterbouwen van de bedrijfsruimten aan de Vijverhofstraat. Op de buurtperrons is dit niet toegestaan.

- Suggestie: maak op de plekken waar horeca komt een publiek terras. Waar gasten van de horeca kunnen gaan zitten zonder dat het gemonopoliseerd is of wordt toegewezen aan een enkele horeca-ondernemer. Dat zorgt voor een ongedwongen sfeer en meer menging van mensen.
- Een leidend principe was toch (ook) de verbinding tussen de ondernemer(s) in de boog en de programmering erboven?  
We kijken inderdaad naar verbindingen en zijn benieuwd welke ideeën ondernemers hierbij hebben. Tijdens de buurtsessie sprak CrossFit Eudokia over de mogelijkheid om boven op het dak te kunnen sporten. Een andere ondernemer pleitte voor ontwerpen vanuit de natuur en minder gericht op de mens. Het Hofbogenpark wordt ontworpen als park voor iedereen, met veel ruimte voor dieren en planten maar ook voor de mens.
- Er is veel programma bedacht, ik vrees dat het een grote kermis wordt en dat dit de wandeling naar de achtergrond drijft. Er komen veel toeristen. De simpele lijn van het dak komt tot zijn recht zonder dat er heel veel dingen bijkomen. Terechte opmerking die net werd gemaakt over horeca. Als er veel toeristen komen, gaat horeca ervan profiteren. Verwachting is dan overlast.  
Het is belangrijk dat we een balans vinden tussen activiteiten en rust. Niet ieder Perron zorgt overigens voor reuring. Een Perron kan ook bestaan uit een zitbankje in het groen of een beeld waar je naar kunt kijken. Er zullen toeristen komen maar we verwachten ook dat veel omwonenden gebruik gaan maken van het park. Als je dan even wilt mijmeren of stilstaan moet je van het pad af kunnen stappen want het wandelpad is smal. Beperking van overlast en de beheeraspecten zoals vuil zijn een aandachtspunt bij de verdere uitwerking van de plannen.

Heeft u aanvullende suggesties voor de invulling van de buurtperons? Stuur u dan een e-mail naar [hofbogenpark@rotterdam.nl](mailto:hofbogenpark@rotterdam.nl). Graag komen wij via dit e-mailadres ook in contact met de personen die een bijdrage willen leveren (of dat overwegen) aan het beheer van de perons en/of organisatie van activiteiten.

### 3 Toelichting locaties opgangen (Mascha Onderwater)

In het schetsontwerp zijn tussen de Bergweg en de Heer Bokelweg vijf opgangen opgenomen. Bij Station Bergweg kijken we naar de mogelijkheid om (bij Happy Italy) inpandig een opgang te realiseren. Ter hoogte van de Vijverhofdwarstraat is een nieuwe inpandige opgang bij de aanbouw voorzien. Bij het Ammersooiseplein onderzoeken we de mogelijkheid van een inpandige opgang en een lift bij de Banier. Het is nog onduidelijk of dit gaat lukken, dus we kijken als alternatief naar een opgang op het plein. In de Boekhorststraat zijn in het schetsontwerp twee opgangen ingetekend: bij de Teilingerstraat en ter hoogte van de Zomerhofstraat. Sommige opgangen zijn niet alleen voor mensen maar ook voor dieren. We kijken hoe we ecologische verbindingen kunnen maken en voor welke dieren we welke opgangen toegankelijk kunnen maken.

### 4 Presentatie ontwerpprincipes opgang (Marjolein van Eig)

BureauVanEig heeft de architectenselectie voor de opgangen van het Hofbogenpark gewonnen. De presentatie 'De sokkels van de Hofbogen' wordt getoond over de ontwerpprincipes en visie. De getoonde schetsen zijn nog niet definitief; per locatie staat nog open hoe het er precies uit komt te zien en welke materialen worden gebruikt. Op hoofdlijnen is het idee dat de trappen naar het Hofbogenpark fragiel en fijn gedetailleerd zijn, zoals de oude industriële trappen. En dat de sokkel per buurt wisselt (stedelijk bij Station Hofplein en

steeds groener naar het Noorderkanaal). Er wordt gekeken hoe de sokkel kan aansluiten bij het programma op het dak.

### Voorstel Ammersooiseplein

Er worden twee schetsen getoond van het Ammersooiseplein. Een met een glijbaan en een trap en lift naast de Banier en een tweede met een trap en lift op het plein.

### Reacties opgang Ammersooiseplein

- Ik zie een mogelijkheid tot programma's bij de div. sokkels en dan kunnen de mensen daarna de benen strekken op een (iets leger) dak.
- Wijkraad Agniesebuurt: in ons advies hebben we een glijbaan afgeraden i.v.m. afsluitbaarheid. Als jullie kunnen zorgen dat deze wel goed afgesloten kan worden, wil de wijkraad dit graag terugleggen aan de buurt. Een trap aan zijkant bij de Banier lijkt ons een goede optie om uit te werken, omdat er dan gewerkt kan worden met een inpandige lift (die de Banier sowieso nodig heeft). De optie van een trap en lift op het plein lijkt veel ruimte in te nemen. Het plein is nu heel stenig en zouden we graag vergroenen. Als de conclusie wordt dat het plein de gewenste locatie is dan moet wat ons betreft de gezamenlijke inzet zijn om zoveel mogelijk van het plein te behouden.
- Eens met Marvin dat de opgang wel erg groots wordt in het plein. Maar de glijbaan vinden we wel leuk. Die zou toch afsluitbaar gemaakt moeten kunnen worden!
- Is er een (optisch) slimme truc uit te halen zodat de opgang kleiner oogt?  
Uitgangspunt is dat de lift inpandig wordt gerealiseerd. Hierdoor wordt de opgang direct al een stuk minder groot. We zijn nog verder aan het studeren op de locatie en de grootte.
- Misschien kunnen er parkeerplekken worden opgeheven om het plein te vergroten.
- Is een opgang aan de oostkant ook een optie?  
De voorkeur voor opgangen aan de westkant komt voort uit een cultuurhistorische verkenning (rapport van bureau Crimson). Dit blijkt echter minder stellig te zijn dan in eerste instantie is geïnterpreteerd. Een opgang mag ook aan de oostkant geplaatst worden mits dat beter past dan aan de westkant. De oostzijde van de Hofbogen ter hoogte van het Ammersooiseplein biedt niet veel ruimte voor een opgang. Het is ook wenselijk een directe verbinding met het plein en de Hofbogen te maken.
- Kan de trap ook parallel aan de Hofbogen worden plaatsen? Aan de westkant, langs de achterkant van De Oorzaak. En kan een opgang ook vergroend worden, bijvoorbeeld een klimop erlangs?  
Langs die kant is een optie. De trappen laten we niet begroeien, dan neigen ze naar massieve trappen en we willen juist dat ze transparant en licht ogen. Maar er komt wel natuur mee met de trap. In de eerste schetsen is dat in het midden van de trap getekend.
- Onder de doorgang beginnen en erbuiten naar dak buigen.
- Wat betreft mogelijke begroeiing van een opgang: er is naast massief werkend groen wellicht ook fragiel / transparant werkend groen mogelijk?  
Zeker, dat gaan we nog uitwerken.

### Voorstel Teilingerstraat

Er worden vervolgens twee schetsen getoond van de opgang Teilingerstraat. Bij een is de locatie de middenberm en de andere locatie is de stoep op de hoek met de Boekhorststraat. Als de middenberm de locatie wordt zou de opgang daar gecombineerd kunnen worden met een dierenopgang. Daarvoor is op de stoep geen ruimte.

### Reacties opgang Teilingerstraat

- Zichtlijn in Teilingerstraat (naar bogen) svp vrijhouden.
- De weidsheid van de Teilingerstraat zou ik ook heel graag behouden zien als bewoner in de straat.

### Voorstel Zomerhofkwartier

Op de hoek van de Boekhorststraat en de Zomerhofstraat komt een trap met een sokkel waarop je kan zitten. Bij het ontwerp van het Hofbogenpark wordt gekeken naar een aansluiting bij de regentuin. In het verlengde hiervan wordt ook gekeken of water geïntegreerd kan worden in het ontwerp van de opgang. De opgang gaat in elk geval voor vergroening zorgen, de stoep is nu stenig en kaal.

### Reacties opgang Zomerhofstraat

- Over regenwater: het zou interessant kunnen zijn om te kijken hoe regenwater bij geveltuinen van de bogen terecht kan komen. Op dit moment 'vangen' geveltuinen geen regen. Het dak is breed, dat houdt de regen tegen.  
We kijken naar hoe we water vast kunnen houden op het dak voor de beplanting op het dak. We kunnen daarbij de mogelijkheid onderzoeken om ook water bij de geveltuinen te krijgen.
- Dit ontwerp van ZOHO zou best sympathiek zijn op het Ammersooiseplein, qua richting en zitelement.
- Vanaf ZOHO komt er ook een opgang naar het pleintje. Op een stuk van 100 mtr. komen er 3 opgangen. Is dat niet een beetje veel?  
De opgangen zitten hier inderdaad dicht op elkaar (dichter dan op het noordelijke deel) maar de buurten in dit deel van de Hofbogen zijn ook meer bewoond. We gaan kijken of de hoeveelheid opgangen hier echt nodig is. We praten daar o.a. over met Bouw- en Woningtoezicht i.v.m. de eisen voor vluchtwegen. Een brug van ZOHO naar het park kan van toegevoegde waarde zijn.
- Wijkraad Agniesebuurt: als er een opgang kan vervallen dan deze locatie. Opgang Teilingerstraat is belangrijker en de opgang bij de Heer Bokelweg is ook dichtbij.
- Wat wordt de dichtsbijzijnde opgang vanaf de Bergweg?  
Dit is de Vijverhofdwarsstraat.

Aanvullende suggesties en opmerkingen over de opgangen graag mailen naar [hofbogenpark@rotterdam.nl](mailto:hofbogenpark@rotterdam.nl).

5

Presentatie over de veranderingen voor de buurt (Mascha Onderwater)

Het Hofbogenpark wordt een openbaar toegankelijk park. We kunnen geluidsoverlast of inkijk niet volledig voorkomen, maar we willen doen wat mogelijk is om dat te beperken. Het belangrijkste is dat het park een openings- en sluitingstijd krijgt. Daarmee kan de toegang gereguleerd worden en kunnen we ervoor zorgen dat er later op de avond, 's nachts en vroeg in de ochtend geen geluid of inkijk is. We kunnen ook wat sturen door parkelementen strategisch te positioneren. Uitgangspunt daarbij is dat het park binnen de bestaande rand blijft en dat het onderhouds-/inspectiepad aan de buitenranden niet openbaar toegankelijk wordt omdat dit pad het dichtst bij de woningen ligt. We creëren plekken (balkons of bordessen) om even te blijven staan en uit te kijken. Die situeren we zo dat ze niet of zo min mogelijk tegenover woningen liggen. Een ander middel om inkijk te beperken is bomen toevoegen in de straten. Dit is ook nodig om de ervaring van wandelen tussen de boomkronen te creëren. Spelen met de ligging van het pad is ook een middel. Op sommige plekken liggen de woningen aan één kant dicht bij de Hofbogen dan aan de andere kant. Daar willen we het pad aanleggen aan de kant die het verst van woningen aflight zodat het evenredig verdeeld is. Op de plekken waar de lijn heel dicht bij de woningen ligt en er geen ruimte is om bomen te planten kijken we naar hoge heesterbeplanting. Het toevoegen van bomen is onderdeel van de vergroening van de straten rondom het Hofbogenpark. Hiervoor wordt ook een participatietraject gestart (nog niet bekend wanneer).

### Reacties

- Zijn er in dit gedeelte balkons?  
Ja, op strategische posities gelegen bij straten en aan de kant waar geen woningen zijn.
- We zijn bezig met de originele trein op te knappen. Aan die trein hangt een verhaal, dit staat ook in het BAG-rapport. Hier hoort een museum bij. Een buitenmuseum langs de Hofbogen, over de Hofbogen. Met geschiedenis van de lijn te volgen via apps. Dit is een historische dimensie die we willen toevoegen.  
We maken hiervoor een afspraak. We wachten het draagkracht onderzoek voor het Hofplein af. Dan weten we iets meer en kunnen we er concreter over praten.
- Ideeetje voor de verlichting. Ervoor zorgen dat de parkverlichting niet rondstraalt, maar licht niet buiten het parkdek valt.  
Goede suggestie. We willen overlast van eventuele verlichting zoveel als mogelijk beperken.
- Ik vraag me af of er überhaupt verlichting moet zijn? Na zonsondergang gaat het dak toch dicht? En dieren te gast vinden kunstlicht ook zeker niet heel fijn.  
We zijn nog in gesprek over de sluitingstijd van het park. Het park zal waarschijnlijk een langere openingstijd krijgen dan zonsondergang (in winter is dat al om 17uur). Bij sluiting bij zonsondergang zou verlichting inderdaad niet nodig zijn.
- Wat gaan jullie doen met de resultaten van het geluidsbelevingsonderzoek?  
Momenteel wordt er een geluidsonderzoek gedaan door professor Cobussen. Vanuit het geluidsonderzoek zullen er concrete aanbevelingen aan het ontwerp team worden gedaan. In de tweede ronde buurtsessies hopen we hierover concreet terug te kunnen koppelen. Onderdeel van het geluidsonderzoek is een enquête via de Gemeentepeler APP over hoe ervaren je geluid etc. Graag deze enquête invullen, dan krijgen we een goede beleving hoe de geluidsbeleving nu is (*enquête is inmiddels gesloten*).
- Is er een Hofbogenmarinier voorzien?  
De gemeente wil parkmanagement instellen waarbij er één aanspreekpunt is voor bewoners voor beheerkwesties.

- Wat is de BAG?  
BAG staat voor BewonersAdviesGroep. Het is een groep bewoners/ondernemers die sinds 2,5 jaar actief meedenkt aan dit plan voor het Hofbogenpark. Iedereen is uitgenodigd om aan te sluiten. Aanmelden kan via wijkmanager Okach Bouchtaoui: [o.bouchtaoui@rotterdam.nl](mailto:o.bouchtaoui@rotterdam.nl).
- Zijn deze sessies de participatiesessies? Of zijn dat weer andere momenten?  
Dit zijn inderdaad participatiesessies. Dit is de eerste ronde buurtsessie, na de zomer is de tweede ronde.
- In de Vijverhofstraat stonden 20 volwassen bomen die nu gekapt zijn. Zijn er verder plannen, langs het gehele traject, om de bestaande flora en fauna te verwijderen?  
Bestaande flora en fauna proberen we zoveel als mogelijk te houden, maar inpassing van opgangen en herinrichting van straten kan ervoor zorgen dat er wijzingen moeten plaatsvinden. We streven ernaar aanzienlijk meer groen toe te voegen dan er zal verdwijnen.
- De Boekhorststraat heeft nu helemaal geen bomen, dus daar zijn ze hard gewenst.

6

Hoe nu verder

De gemeente organiseert een 2-tal rondes van vier buurtsessies. In september volgt de 2<sup>e</sup> ronde. Op basis van de uitkomsten van de eerste buurtsessies en de voortgang in het voorlopig ontwerp gaat de gemeente verder in gesprek met bewoners en ondernemers. Naast de buurtsessies vindt in oktober ook een brede bijeenkomst plaats waarin het voorlopig ontwerp van de gehele Hofbogenpark wordt gepresenteerd.

Dit jaar staat in het teken van het voorlopig ontwerp en de participatie. In 2022 zullen we het ontwerp verder uitwerken en in 2023/2024 volgt de uitvoering.

